

11. Geçilenleri gaýtalamak

344-nji gönükme. Gepleşigi okaň we at çalyşmalaryny aýdyp beriň.

Gepleşik

- Maksat, sen näçe ýaşyňda?
- Şöhrat, men on ýaşymda.
- Maksat, seniň doglan ýylyň näçenji ýyl?
- Şöhrat, meniň doglan ýylym 1990-njy ýyl bolmaly.
- Maksat, siz haýsy köçede ýaşayarsyňyz?
- Biz Kemine köçesinde ýaşayarys.
- Maksat, seniň dostuň barmy?
- Şöhrat, meniň gowy dostum bar.
- Onuň ady kim?
- Onuň ady Batyr.
- Ol näçenji klasda okaýar?
- Ol üçünji klasda okaýar
- Maksat, seniň dostuň size gezmäge gelýärmí?
- Hawa, ol bize gezmäge gelýär, men hem olara barýaryn.

345-nji gönükme. Aşakdaky at çalyşmalaryny ähli düşümler bilen üýtgedip, depderiňize ýazyň.

Olaryň soňundaky **n, l** çekimsizleriniň haýsy düşümlerde nähili seslere öwrülýändigini aýdyp beriň.

Men, sen, ol.

346-nji gönükme. Göçürin, ýaý içindaki at çalyşmalaryny degişli düşümlerde getiriň.

Dostuňdan (sen) hat geldimi? (Men) Marydaky dostumdan iki hat geldi.

Ol (men) suratyny hem iberipdir. (Ol) kakasy mekdepde işleýär.

Men dostumyň suratyny (sen) görkezerin.

(Biz) Watanymyz hemişelik Bitarap döwlet boldy.

347-nji gönükme. Okaň. işlikleri we olaryň haýsy zamandadygyny aýdyň.

1. Aşgabat şäheri gün-günden ösýär. Aşgabatda birnäçe binalar guruldy.

Bitaraplyk binasy, Türkmen başynyň Ruhyýet köşgi, kaşan myhmanhanalar, beýik- beýik jaýlar

we birnäçe gurlan ýadygärlikler şäheri gözəl görke getirýär.

2. Türkmenistan 1995-nji ýylyň 12-nji dekabrynda Bitarap döwlet boldy.

Biziň Diýarymyzda her ýylyň 12-nji dekabry dabaraly ýagdaýda bellenip geçilýär.

Kaşan sözüniň many syny sözlükden öwrenin.

348-nji gönükme. Aşakdaky işlikleri ýöňkeme bilen üýtgedip, depderiňize ýazyň. Her bir işligiň haýsy zamandadygyny, onuň haýsy soraga jogap bolýandygyny aýdyp beriň.

Ýazdy, alýar, geler.

1.Men ýazdym, alýaryn, gelerin.

2.Sen

3.Ol

1.Biz

2.Siz

3.Olar

349-nji gönükme. Göçüriň, ýaý içindäki nokatlaryň ýerine onuň öň ýanyndaky işlige degişli soraglary ýazyň we ol işlikleriň haýsy zamandadygyny aýdyp beriň.

Tomus günleri gutardy (...). Güz günleri geldi (...). Güz günleri agaçlaryň ýapraklary dökülýär.(...) Howa bulutlasýar (...), birden ýagyş ýagýar (...). Kakam mergen.

Ol awa gitdi (...). Kakam ýene iki günden geler (...).

Ol tiz wagtdan dynç almaga gider (...).

Aşgabatda pagtaçylaryň maslahaty boljak (...).

350-nji gönükme. Okaň. Häzirki zaman işliklerini tapyň we olaryň nahili soraga jogap bolýandygyny aýdyp beriň.

Türkmen esgeri

Men okaýaryn,

Ýurdy goraýar esger.

Okuwçynyň halyny

Soraýar esger.

Haly dokaýar ejem,

Goraýar esger.

Halyçynyň halyny

Soraýar esger.

Parahatlyk perzendi

Türkmen esgeri.

Rahatlyk perzendi

Türkmen esgeri.

A. Atajanow.

351-nji gönükme. Aşakdaky asyl işliklere häzirkä zamanyň goşulmasyny goşup, ýöňkemeleriň birlik we köplügi bilen üýtgediň hem-de depderiňize ýazyň.

Al, aýt, git, howluk.

1. Men ...	1. Biz ...
2. Sen ...	2. Siz ...
3. Ol ...	3. Olar ...

352-nji gönükme. Göçüriň. Öten zaman işliginiň aşagyna bir çyzyk, häzirkä zaman işliginiň aşagyna iki çyzyk çyzyň we olaryň haýsy ýöňkemededigini aýdyp beriň.

Kakam işden geldi. Ol gazet okaýar. Men erteki okadym, ejem diňledi.

Biz çay içdik. Sen näme okaýarsyň? Siz nirä gidýärsiňiz?

Biz oba ugraýarys. Biz maşyna mündük.

gazet

353-nji gönükme. Nakyllary we matallary okaň. Has gara ýazylan işlikleriň haýsy zamandadygyny, nähili soraglara jogap bolýandygyny aýdyp beriň.

Nakyllar

Kümşün-gyzylyň könesi bolmaz,

Ata-enäniň bahasy bolmaz.

Guýma gursaga aýtsaň, guýup alar.

Görk toýda gerek, akyl günde gerek.

Okan oğlan atasyny ýeňer.

Dile geldi, bile geldi.

Matallar

Pessejik öýden gar ýagar.

(Elek)

Ýere urdum paltany,
Agzy gyzyl haltany,
Ýerden bir oglan çykdy,
Uly iliň soltany.

(Bugday)

Agyr haly kakylmaýar,
Kakylsa-da dökülmeyär.

(Ýyldyz)

Bildirmän ýatar,
Duýdurman tutar.

(Gapan)

Birinji nakylyň we matalyň manysyny öz sözüňiz bilen düşündiriň.

354-nji gönükme. Göçüriň. Sozleleriň eýesiniň aşagyna bir çzyk çzyň we olaryň nähili soraga jogap bolýandygyny aýdyp beriň.

1. Daýhanlar ýaz ekişine başladylar. Kakam daýhan birleşikde işleýär.
2. Altyn gyzykly kitap okaýar. Sen Altyny gördüňmi?
3. Meýdanda guşlar saýraýar.
4. Biz indiki dynç günü baýra gideris.
5. Biziň daýhan birleşigimizde dört gatly medeniýet öýi gurulýar.

birleşik

355-nji gönükme. Göçüriň. Her sözlemeden soň degişli dyngy belgisini goýuň. Sözleleriň nähili many aňladýandygyny, olaryň baş agzalaryny aýdyp beriň.

Men üçünji klasda okaýaryn Jigim birinji klasda okaýar Sen näçenji klasda okaýarsyň Okuwçylar, biz diňe başlik bahalar alalyň Sen düýn ýygnakda bolduňmy Men ýygnaga geldim.